

British Embassy
Ankara

Türkiye'de Açık Veri

Mart 2020

İngiltere-Türkiye Açık Veri & Akıllı Şehirler Projesi

Proje Türkiye Refah Fonu 'non-ODA' Programı tarafından desteklenmektedir.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	3
Arka plan	3
Açık veri	3
TEMEL BULGULAR	4
Türlerine göre çalışmaya katılanlar	4
Açık veri sağlayıcıları	4
Açık veri uygulamalarının faydaları	5
Açık veri uygulamalarının zorlukları	6
Açık inovasyon uygulamaları	7
Açık veri uygulamalarının olası kullanım alanları	7
Kişisel verileri paylaşma isteği	8
Açık veri projeleri gerçekleştirirken dikkat edilmesi gerekli unsurlar	8
SONUÇ	10
Zorluklar	10
Faydalar	10

Bu rapor İngiltere Refah Fonu tarafından desteklenen 'İngiltere-Türkiye Açık Veri & Akıllı Şehirler Projesi' kapsamında hazırlanmış olup, içeriğinden Novusens Büyük Veri Enstitüsü sorumludur.

GİRİŞ

Akıllı şehirler, “kentsel hayatı gerçek zamanlı olarak yönetmek ve kontrol etmek için sensörler tarafından toplanan büyük miktarlardaki kentsel verilerin üretildiği “teknolojiyi kullanan ve ağa bağlı” şehirlerdir”. Kamu ve yerel idare yöneticileri, şehirlerini daha iyi yönetebilmek için akıllı şehir ve büyük veri teknolojilerine yatırım yapmaktadırlar.

Açık veri, akıllı şehirleri geliştirmek ve iyileştirmek için gereklidir. Giderek daha fazla altyapı, kent ve vatandaşlar için çok değerli olabilecek verilerin toplanmasına imkan vermektedir. AB veri ekonomisinin 2020 yılına kadar 739 milyar Euro'ya çıkması beklenirken, bu konuda büyük bir potansiyel olduğu görülmektedir. ITIF'e göre İngiltere, G8 ülkeleri arasında açık veri konusunda lider konumdadır.

Arka Plan

Bu rapor, İngiltere Refah Fonu Geleceğin Şehirleri Programı tarafından desteklenen ve Novusens Büyük Veri Enstitüsü (Novusens) tarafından yürütülen 'İngiltere-Türkiye Açık Veri ve Akıllı Şehirler Projesi' kapsamında hazırlanmıştır. Proje, ilgili tüm tarafların akıllı şehirlerde açık verilerin kullanımı konusundaki bilgi ve deneyimlerini paylaşmalarını sağlamayı ve olası işbirliklerini teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

Söz konusu Proje, Açık Veri Enstitüsü'nün (ODI, Open Data Institute) “Açık Verinin Temelleri” eğitiminin verilmesi ile başlayan çeşitli aşamalardan oluşmaktadır. İkinci aşama kapsamında Novusens Büyük Veri Enstitüsü, açık veri ekonomisine geçişi hızlandırmak amacıyla Türkiye'de açık veri kullanımına ilişkin zorlukları ve olası çözüm yollarını belirlemek için ilgili açık veri paydaşlarının katılımı ile bir fikir çalıştayı düzenledi. Ayrıca, Novusens tarafından Türkiye'de açık veri kullanımına ışık tutması amacıyla bir anket tasarlanmış ve anketin ön sonuçları 17 Şubat 2020'de 'UK Tech' Konferansı'nda açık veri konulu panelde paylaşılmıştır.

Açık Veri

ODI'a göre, 'Herkesin erişebileceği, kullanabileceği ve paylaşabileceği veriler' açık veri olarak tanımlanırken, İngiltere hükümeti açık bir formatta yayınlanan, makine tarafından okunabilen ve ücretsiz yeniden kullanımına izin veren bir lisans altında yayınlanan verileri, açık veri olarak tanımlamaktadır.

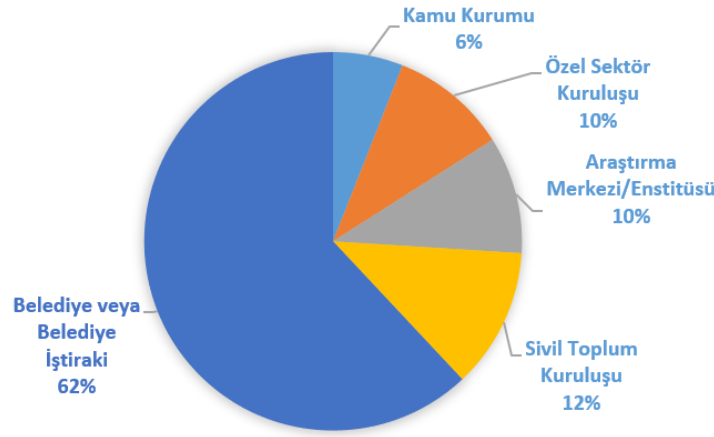
ODI Açık Veri Tanımı:
“Herkesin erişebileceği, kullanabileceği ve paylaşabileceği veriler”

TEMEL BULGULAR

Bu bölüm, şehirlerin karşılaştığı zorlukları ve bunlar için olası çözümlere ışık tutmayı amaçlayan İngiltere-Türkiye Açık Veri ve Akıllı Şehirler Projesi kapsamında düzenlenen açık veri çalıştay ile bu amaç için özellikle tasarlanan anketin temel bulguları hakkında bilgi vermektedir. Bulgular, özel olarak tasarlanan ankete paralel olarak sunulmakta olup, çalıştay sonuçları ile desteklenmektedir.

Türlerine Göre Çalışmaya Katılanlar

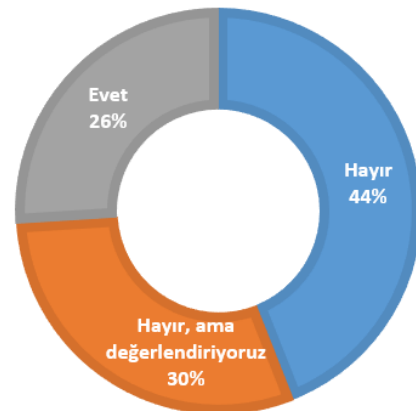
Katılımcılarının yaklaşık üçte ikisini belediyelerin oluşturduğu söz konusu anket 50 katılımcı arasında uygulanmıştır. Araştırma merkezleri/enstitüleri, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör kuruluşlarının her biri çalışmaya katılanların yaklaşık %10'unu oluştururken, diğer katılımcılarda kamu sektörünü temsil etmektedirler.

Açık Veri Sağlayıcıları

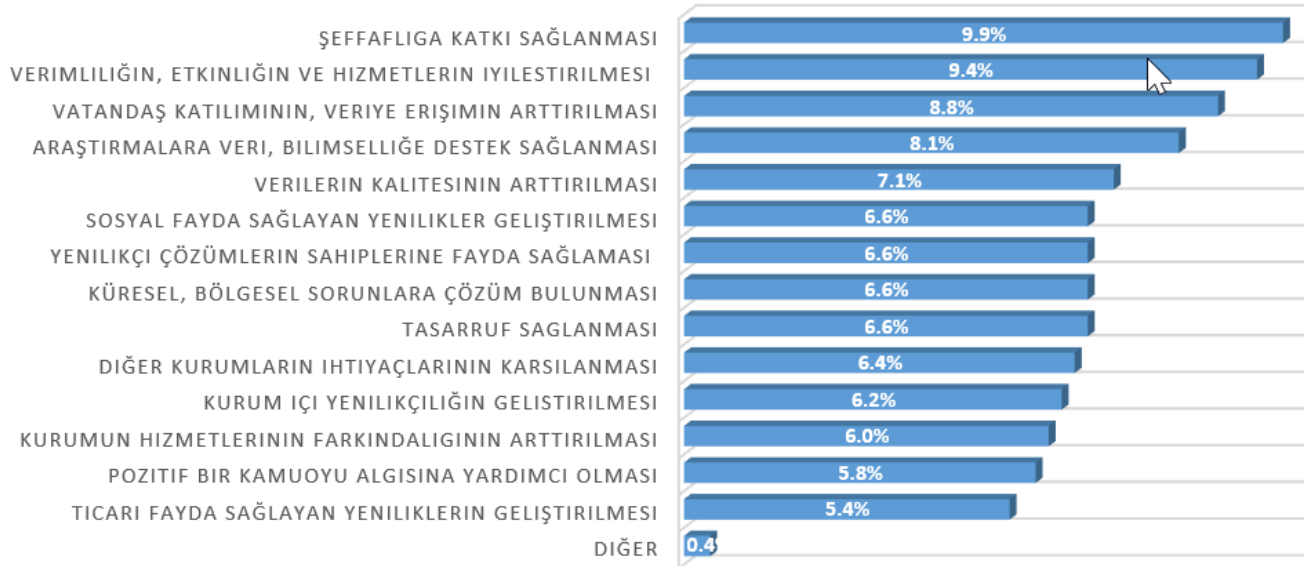
Katılımcıların yaklaşık dörtte biri halihazırda açık veri sağlayıcısı olduklarını belirtirken, üçte biri ise verilerini açmayı değerlendiklerini, %44'ü ise verilerini kullanıma açmadıklarını belirtmişlerdir.

“Katılımcıların dörtte biri açık veri sağlayıcısıdır”.

Açık Veri Uygulamalarının Faydaları

Katılımcılardan açık veri uygulamalarının faydalarını listelemeleri istendiğinde, şeffaflık en önemli fayda olarak belirtilmiş olup, bunu hizmetlerin verimliliği ile etkinliğinin iyileştirilmesi ve vatandaş katılımı ile veriye erişimi arttırmak gelmektedir.

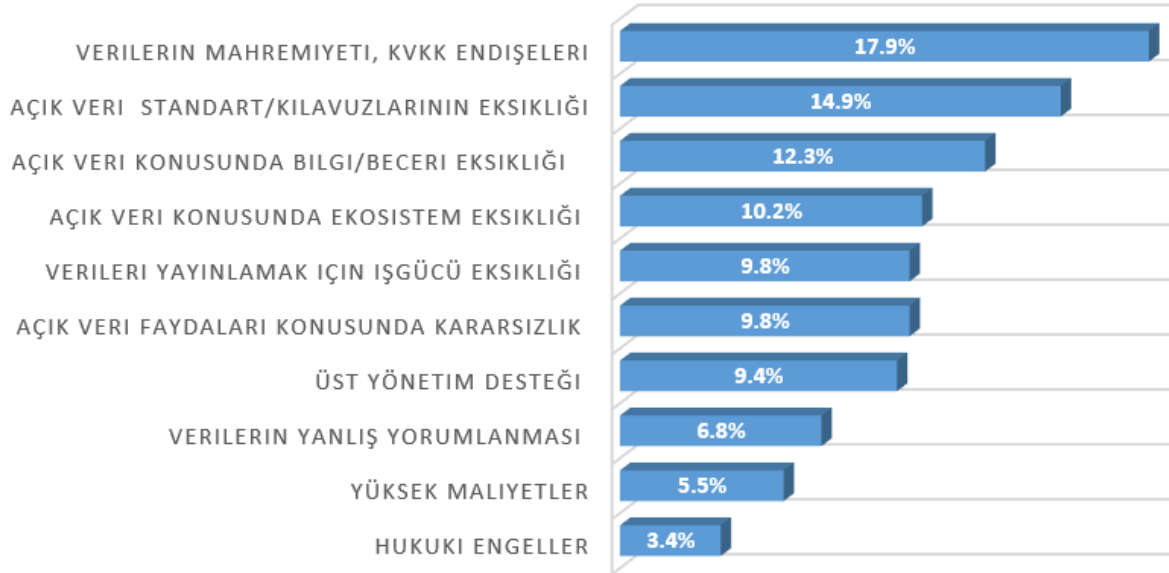

Verilerini açan bir kuruluşun sağladığı önemli faydalar arasında ise sağladıkları hizmetlerin verimliliğinin / etkinliğinin artırmasının ve veri kalitesinin iyileştirilmesi öne çıkmakta olup, kuruluşun kamu nezdindeki algısının ve hizmetlerinin bilinirliğinin artması ise faydalar arasında alt sıralarda yer almaktadır. Ayrıca, kurum içi yenilikçiliğinin geliştirilmesi beklenebileceği gibi önemli bir fayda olarak nitelendirilmemiştir.

“Şeffaflığa olan katkı, açık veri uygulamalarının en büyük faydası olarak nitelendirilmektedir”

Açık Veri Uygulamalarının Zorlukları

Açık veri uygulamalarının zorlukları ile ilgili olarak, veri gizliliği ve KVKK (Kişisel Verileri Koruma Kanunu) konusundaki şüpheler çalışmaya katılanlar tarafından en kritik engel olarak algılanmaktadır. Açık veri standartları, ilgili beceriler ve açık veri ekosistemi eksikliği de diğer önemli zorluklar arasında gösterilmektedir. Diğer yandan açık veri uygulamaları ilişkili maliyetler ise katılımcılar açısından önemli bir endişe kaynağı olarak algılanmamaktadır. Benzer şekilde, yasal engeller, açık veri uygulamaları için önemli bir zorluk olarak görülmemektedir.

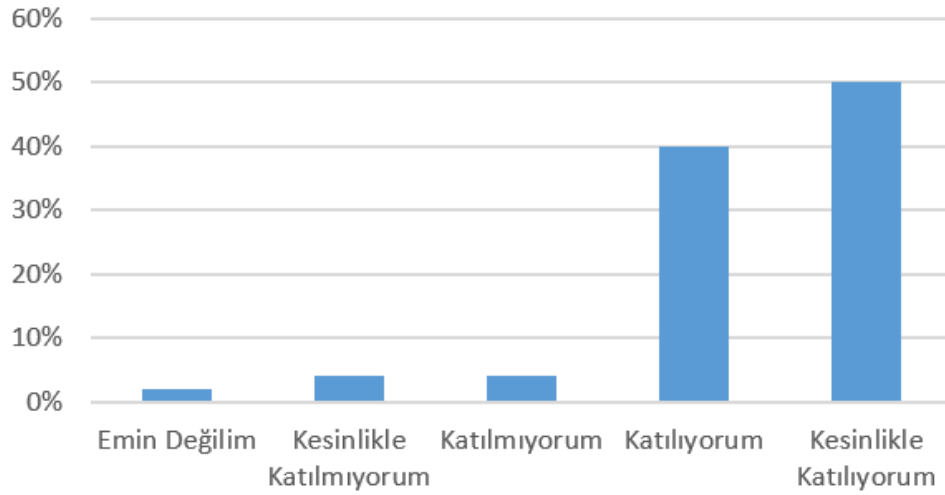

Ayrıca, 29 Ocak 2020 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen Açık Veri Çalıştayı, Türkiye'de açık veri kültürünün eksikliğini de bir zorluk olarak belirtirken, açık verilerle ilgili standart ve düzenlemelerin eksikliği, çalıştay katılımcıları tarafından önemli bir diğer zorluk olarak vurgulandı.

“En önemli açık veri zorlukları: veri gizliliği, KVKK ile ilgili endişeler ve standartların-düzenlemelerin eksikliği”

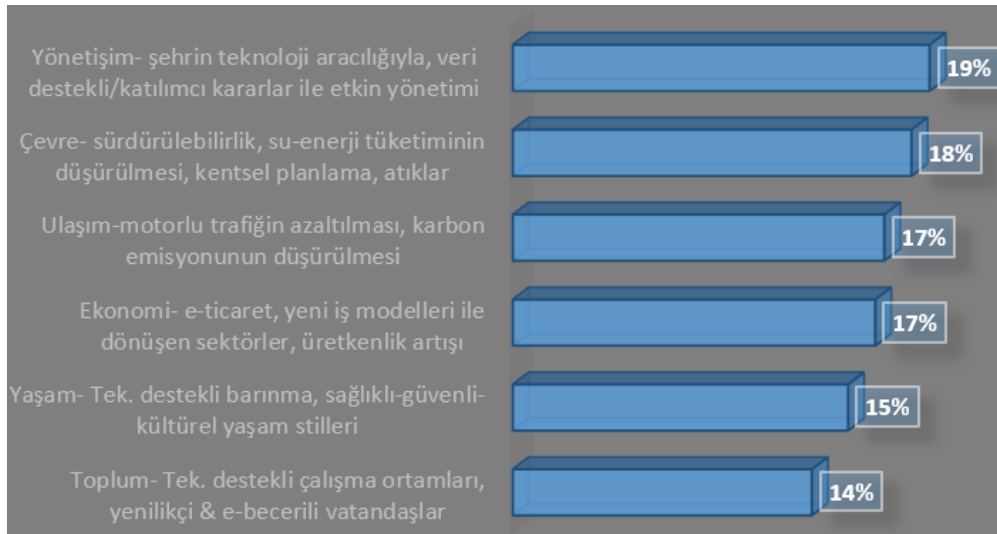
Açık İnovasyon Uygulamaları

Açık inovasyon ile ilgili olarak, katılımcıların %90'ı açık inovasyon uygulamalarını güçlü bir şekilde desteklediklerini belirtmişlerdir.

Açık Veri Uygulamalarının Olası Kullanım alanları

Yönetişim, akıllı şehirlerde açık verilerin potansiyel kullanım alanları arasında en önemli bileşen olarak ortaya çıkmakta olup, onu sırasıyla Çevre, Mobilite ve Ekonomi bileşenleri izlemektedir.

Kişisel Verileri Paylaşma İsteği

Ankete katılanlar, KVKK'ya uygun anonimleştirme tekniklerinin uygulanması koşuluyla kişisel verilerini paylaşmayı düşünebilecekleri olası amaçları belirtmişlerdir. Kamu hizmetlerine daha kolay erişim ile şeffaflık; sağlık, eğitim gibi sosyal hizmetlerin kalitesinin iyileştirilmesi en önemli açık veri hedefleri olarak öne çıkmaktadır. Çevre ve mobilite ile ilgili konularda, katılımcıların kişisel verilerinin kullanılmasına izin verebilecekleri nedenler arasına yer almaktadır.

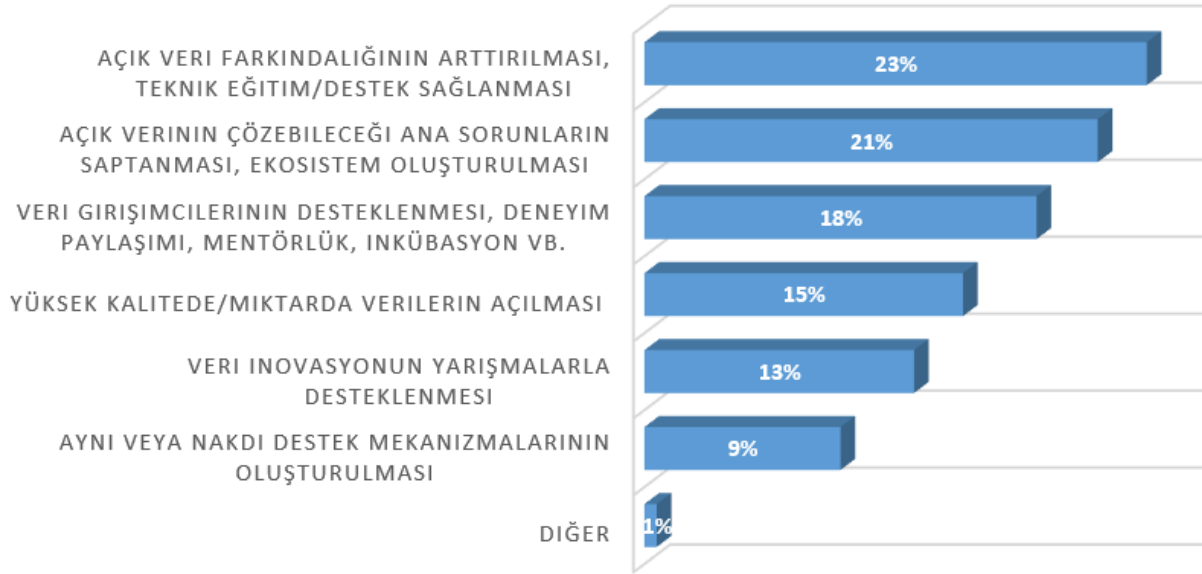

Açık Veri Projeleri Gerçekleştirirken Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar

Çalışmaya katılanlar, açık veri projeleri gerçekleştirirken dikkate alınması gereken önemli faktörler hakkındaki görüşlerini de ifade etmişlerdir. Açık veri uygulamalarının potansiyeli konusunda kamu bilincini artırmak ve açık veri konusunda teknik destek / eğitim sağlamak, bu tür projelerin gerçekleştirilmesi sırasında göz önünde bulundurulması gereken en önemli faktörler olarak görülmektedir. Açık verilerin çözüm sağlayabileceği temel zorlukların belirlenmesi ve bunlar için çözüm amaçlı eko-sistemlerin oluşturulması, bu tür projelerin gerçekleştirilmesinde önemli diğer bir faktör olarak belirtilmektedir. Ayrıca açık veri projelerinin başarısı için söz konusu projelerin faydalarının ve kazanımlarının hızlı bir şekilde gösterilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Gerçekleştirilen Açık Veri Çalıştayı da söz konusu projelerin uygulanmasının nasıl kolaylaştırılabileceğine dair çeşitli fikirler verdi. Açık veri projelerine dair akıllı şehir bileşenlerine göre sınıflandırılmış KPI'lar (anahtar performans göstergeleri) kullanılarak söz konusu projelerin faydalarının sistematik olarak izlenmesi ve böylece faydaların ölçülebilir ve herkes tarafından görülebilir olmasının sağlanması yapılan öneriler arasındaydı.

Dile getirilen bir diğer öneri de açık veri standartları ve düzenlemeleri ile ilgili olarak, İngiliz Standartları Enstitüsü'nün (BSI) çalışmalarının, yönetmeliklerin ve standartların Türkiye'ye yerelleştirilmesi için olası bir kaynak olarak değerlendirilebileceğidir. Açık veri becerileri ve standartlarının eksikliğini gidermek için açık veriler üzerine dijital bir el kitabının hazırlanması da Açık Veri Çalıştayında yapılan öneriler arasındadır.

“Açık veri projelerinin faydalarını ve potansiyelini göstermek, bu tür projelerin başarısı için dikkate alınması gereken önemli bir faktördür”

SONUÇ

Çalışma, katılımcıların dörtte birinin zaten açık veri sağlayıcısı olduğunu ve yaklaşık üçte birinin de verilerini açık açmama konusunu değerlendirdiğini ortaya koymaktadır. Bu, Türkiye'de verilerini açan ya da verilerini açmayı düşünen, daha fazla kuruluşun bulunduğu ve bir açık veri eko-sisteminin oluşturulması için zemin bulunduğu göstermektedir.

Zorluklar

İngiltere-Türkiye Açık Veri ve Akıllı Şehirler Projesi kapsamında gerçekleştirilen çalışmaların sonuçları, açık veri projelerinin gerçekleştirilmesindeki temel kaygıların 'veri gizliliği ve KVKK konusundaki şüpheler' olduğunu, diğer yasal konuların ise engel olarak algılanmadığını ortaya koymaktadır.

Türkiye Blokzinciri İnisiyatifi'nin Açık Veri Raporuna göre, açık veri konusunda hukuki bir engel bulunmama ile birlikte, özellikle lisanslama ve KVKK'nın açık veri perspektifinden değerlendirilmesi konusunda düzenlemeler yapılabileceği önerilmektedir. Aynı rapor, KVKK ile ilgili olarak ise açık veri uygulamaları kapsamında paylaşılan verilerin anonimleştirilmiş olması nedeniyle kişisel veri kapsamına girmediğini ve dolayısıyla ilgili KVKK sonuçlarından muaf tutulabileceğini belirtmektedir. Dolayısı ile 'veri gizliliği ve KVKK' ile ilgili kaygılar konusunda bunları gidermeye yönelik çalışmalar yapılabileceği ve bu tür çalışmaların / çalıştayların belediyeler ile kamu kurumlarının açık veri dönüşümünü hızlandırabileceği değerlendirilmektedir.

Açık veri uygulamaları için dile getirilen diğer önemli zorluklar, açık veri standartları ve becerilerinin eksikliği ile bir açık veri ekosisteminin bulunmaması olarak belirtilmiştir. Proje, ODI 'Açık Veri Temelleri' eğitimi ile söz konusu beceri eğitimi sorununu ele almış olup, bu tür eğitimleri gelecekte ölçeklendirmek için yerel kapasite oluşturmuştur. Ayrıca, "Açık Veri Topluluğu TR" adlı bir LinkedIn grubu aracılığıyla Türkiye'de açık bir veri ekosistemi oluşturulması konusunda bir adım atılmıştır.

Faydalar

'Şeffaflığa katkıda bulunmak' katılımcılar tarafından açık veri uygulamalarının en büyük faydası olarak nitelendirilmiştir. Hizmetlerin verimliliğinin ve vatandaşların katılımının artırılması da potansiyel faydalar listesinde önde yer almıştır. Akıllı şehir bileşenleri Yönetişim, Çevre, Mobilite ve Ekonomi de açık veri uygulamalarından en fazla faydalanacak alanlar olarak sıralanmaktadır.

Son olarak, katılımcılar bu tür projelere desteği sürekli kılmak amacıyla açık veri uygulamalarının faydalarını göstermenin önemine vurgu yapmış ve problem odaklı yaklaşımın gereğine işaret etmişlerdir.